

ARNHEMSE SCOURANT.

WOENSDAG 29 APRIL.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal in de week wordt uitgegeven, en wel op Dinsdag, Woensdag, Donnerdag, Zaterdag en Zondag, is drie maanden.

De prijs der Advertentiën is, van een tot twee regels, f 1.00, en voor elken regel daarboven 25 centen, behalve 35 centen zegelgeld voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

Waad. In Echallens hebben op 19 april wandeltochten plaats gegrepen en wel van zeer ernstigen aard. Buiten dit vlek bevindt zich een ziekenhuis, onder het bestuur van barmhartige zusters. Eene der zalen van dit gebouw is ten dienste der bewoners ingerigt tot bede-zaal. Daar, echter, de godsdienst-oefening, welke hier door eenen demissionairen geestelijken gehouden wordt, ook van huitenaf sterk be- rocht werd, had men de zaal vergroot en eenen proekstoel daarin opgericht. Verleden zondag, op welken dag in dit vlek eenige verkiesings- strieden van gewicht plaats hadden, begaf zich ten 9 ure des avonds, eenige mannen naar die heil- brik den menen verkeer op de plaats der be- hoven, en namen alle wijders alles, wat te verhooren was. De overheid der plaats organi- seerde eenen burgerwacht en de zaal werd, na de bestormers zich verwijderd hadden, bezet en in een nieuw aanval in bescherming genomen.

PRUISSEN.

Berlijn, 25 april. De uitlevering van vele in het groothertogdom Posen gevangen genommene Polen heeft reeds plaats gevonden. Men is in de laatste dagen te dien opzichte van eenig verandering; de cartel-conventie spreekt, name- lijk, van welke onderdanen der beide contracterende staten (Pruisen en Rusland) welke in een of beide staten eene tegen denzelven gerigte misdaad begaan hebben, maar zich daarbij in den anderen staat bevonden; deze moeten aan den staat, aan welken zij zich vergrepen en welke hun vaderland is, uitgeleverd worden. In Pruisen-zelf wordt het geregeld met ijver voortgezet; men ge- looft, echter, dat er, door ondersoeking alleen van den meer dan de overigen schuldigen onder-officier, geen ondersoeking zal worden aanvaard. De gevangenen, die heer *Niegolewski*, doctor in de rechten, de luitenants *Magorinsky*, *Lipinsky* en *Konkiericz*, uit hunnen kerker ontvlugt; men zegt, dat deze ontvlugting niet dan met meerder moeite en moeite zal hebben. Het heeft eenen grooten rol daarbij gespeeld.

Zoo even vernemen wij, dat de heer *Niegolewski* reeds des avonds op straat weder is gevat geworden.

Muuster. Omtrent den persoon, die getracht heeft dan geestelijke door vergif om te brengen is niets na- ders bekend geworden; alleen heeft het onderzoek doen zien, dat hij zich van *crocotum* bediend heeft.

BEIJEREN.

Munchen, 22 april. Aan de orde van den dag was de petitie van den magistraat en gemeente-gerolmag- tigten der stad Neurenberg, om bescherming tegen het gevaar van de binnenstrijpen der jezuiten in Beieren. De grond daer petitie is niet zoo be- angrijk, als velen gemeend hebben. De zaak komt hierop neder: Een te Neurenberg geboren en prak- tiserend geneesheer, dr. *Dominicus Kungaltier*, heeft in den koning, onder voorbehoud van zijn regt in Beiersch onderdaan, verlof gekregen om zich in Innsbruck te begeven en aldaar ingelijfd te worden in de orde der jezuiten; en terwijl dit voorbe- houd geneesheer hij, ten allen tijde den terrakker

naar het vaderland mogelijk stukt, daarom zoekt men te Neurenberg bij de Kamer bescherming tegen de jezuiten. De directeur voor de verzoek- schriftten heeft geen ander voorstel ten deze kunnen doen, dan eene verwijzing der petitie *ad acta*. In dezen zin is ook besloten geworden.

De onlangs door den minister des Koninklijken huizes en van buitenlandsche zaken aangekondigde vermindering der Meisjellisten zal in den loop van mai tot verwezenlijking komen. De handelsve- derrijdsche verdragen den Main-over-staten moeten be- reids uitgewisseld zijn en zullen alzo waarschijnlijk weldra publiek worden.

HOHENZOLLERN.

Sigmaringen. Naar de *Donaubote* berigt, heeft de prinses van *Hohen-Zollern-Sigmaringen*, ge- borene prinses van Baden, dezer dagen in de katho- lieke stadskerk te Sigmaringen de heilige communie ontvangen en is zij alzo tot het katholiek geloof overgegaan.

ENGELAND.

Londen, 25 april. De heer *Doyle* bevyndt zich nog steeds ongesteld.

De discussie nopens de noodzakelijkheid der bemoeijingen van het gouvernement met spoorweg- zaken ten einde de regulatie in dezelve tegen te gaan, is in de billen daartoe door lord *Palmerston* algemeen in de city genegen ver- wakt. De discussie, deswege in het Parlement ge- voerd, hebben een groot licht verspreid over de oor- zaken der mania, welke in den laatste tijd nopens deze effecten heeft geheerscht. Het is ook niet te verwonderen, dat de resolutie, door sir *R. Peel* voor- gesteld, met zooveel geestdrift door het Huis zijn aan- genomen. Reeds heeft de markt den gunstigen in- vloed hiervan ondervonden.

Er zijn te Alexandrië den 12den dezer verscheiden kisten aangekomen met kostbare wapenen en vele prachtige voorwerpen, door de Engelschen bij de verschillende gerechten in Indië buit gemaakt. On- der anderen bevinden zich hierbij 12 schiedels van krysaliden der Sikhs, bestemd voor het ontbedkun- dig museum te Londen, en verzeld van belangrijke verhandelingen, opgesteld door eenen der chirurgus van het engelsche leger.

Men leest in den *Morning Post*: De viceroy van India, de heer *Samuel Gobat*, vice-princi- pal van het protestantsch college van St. Julien op Malta, is door den koning van Pruisen benoemd tot bisschop van Jerusalem. Men weet, dat dr. *Alexander*, de overleden bisschop, benoemd was door koningin *Victoria*, en dat het regt van benoe- ming beurtelings door beide souvereinen wordt uit- geoefend. Bovenstaande keuze heeft algemeen genoe- gen gedaan. De heer *Gobat* heeft langsh tijd in Sy- rie gewoond, en verstaat het arabisch volkomen. Hij zal weldra naar Engeland vertrekken, om aldaar ge- wijd te worden door den aartsbisschop van Canter- bury. Aanstaaenden zomer begeeft hij zich naar Je- ruzalem, na zijne vrienden in Pruisen bezocht te hebben.

De heer *Kettie* heeft een stelsel van nauwkeurige schepen op zee, zoo wel voor steun- als andere schepen, bedacht, vooral tot verhoeding van botsinging tus- schen vaartuigen in donkere nachten. Hetzelve is zeer eenvoudig en wordt door deskundigen allezins geprezen.

Een ijelijk ongeluk is li. maandag te Cashel (Ier- land) gebeurd: 200 personen, namelijk, allen tot de

arme klasse behoorende, waren in eene zaal van het stadhuis bijeengekomen, om de redevoering aan te hooren van eenen spreker des maligheids-genootschaps, toen de vloer plotseling is ingestort, en al de toe- hoorders, met eenen vreeslijken plof, van de hoogte der verdieping zijn naar beneden gestort. Het dag- blad van *Cork*, dat dit ongeluk mededeelt, zegt, dat hij van hetzelfde geen omschrijving vermag kan geven, maar dat velen hier ongelukkig op de plaats zijn dood gebleven, en meer dan 100 zwaar gekweld, terwijl 47 in eenen hoogst bedenkelyken toestand ver- keeren.

FRANKRIJK.

Parijs, 25 april. Men is reeds op verscheidene plaatsen der hoofdstad begonnen met de toebereid- selen voor de feestelijkheden van 's konings verjaar- dag. Het programma is hetzelfde als in de vorige jaren; en bevat verschillende volksfeesten.

Volgens een dagblad is er sprake van het vertrek des hertogs van *Montpensier* naar Madrid. Deze reis zou eerstdaags plaats hebben.

Ibrahim-pacha is gisteren ten een ure in het paleis *Elysée-Bourbon* aangekomen. Men had groete toebereidselen aan het paleis voor zijne aankomst ge- maakt. Hij is ontvangen geworden door den minister van buitenlandsche zaken en door verscheiden offi- cieren van 's konings huis.

Gisteren morgen is *Lecomte* door den kanselier in de gevangenis van het Luxemburg verhoord en des achtermiddags zijn die verhooren, in tegenwoordig- heid van de door het hof der Pairs benoemde com- missarissen voortgezet.

In eenen brief van *Fontainebleau* zijn nog eenti- ge, tot heden toe niet vermelde bijzonderheden van *Lecomte's* aanhouding door *Millet* vervat. Deze, die achter den char à-bancs der koninklijke familie reed, had, terwijl *Lecomte* bezig was het geweer tot zijn tweede schot aan te leggen, hetgeen hij met veel bedaardheid deed, het ten halve met eenen zakdek bedekte hoofd van den moordenaar, boven den voor- uit, ontdekt. Hij had hierop terstond zijn geweer de sporen gegeven, tevens den gewonden van het schu- tuig toeroepende: voorwaarts! voorwaarts! In vol- len ren was hij hierop naar het poortje van het kleine park van *Avon* gesnel, om door dien ingang in het park te geraken; doch daar men te langzaam was in hetzelfde te openen, was hij op den sedel van zijn paard gaan staan, had de handen aan de riem geslagen, zich in de hoogte geheschen en was dus in het park gesprongen. Binnen geraakt en er nog al- leen zijnde, had hij in het rond gekeken om den moordenaar te ontdekken. Daar hij dezen nergens zag, was hij naar den hoop takkebossen geloopt op het punt, waar *Lecomte* geschoten had, en van die hoogte werd hij hem dan ook in den tegenovergestel- den hoek van den ringmuur gewaar, bezig met het aan- trekken zijner kiel en op het punt om te vlugten. Het achtergelaten geweer opgevat hebbende was hij op *Lecomte* aangeerd, terens om hulp roepende. Twee gendarmen, die middelerwijl mede binnenge- drongen waren, hielden hem bijstand. Men greep *Lecomte*, men doozocht zijne kleederen. »Dat is »noodeloos,» zeide hij, »ik had geen ander wapen »dan mijn roer.» — »Maar waartoe dan,» gaf men tot antwoord, »dat scheermes en dat flesche met »vocht, dat wij bij u vinden? Het is zeker uw wapen.» Glimlachgende hernam hij: »Neen, dat is het niet. »Ik was voornemens mijn' baard weg te scheren en

»in dat fleschje is een cosmetiek, dat daaraan het »voorkomen gegeven zou hebben, alsof hij reeds se- »dert eenige dagen afgeschoren was.

— De tijdingen omtrent den opstand in het noord- westen van Spanje wisselen af bij den dag. Eerst was gezegd geworden, dat de opstandelingen te Lugo deels gevangen deels naar St. Jago gevlugt waren. Naderhand berigtte men, dat zij nog wel Lugo bezet hadden, maar slechts de komst van generaal Concha verbeidden, om zich aan hem over te geven, en dat deze bevelhebber den 15den april de stad zou binnenrukken. Thans, eindelijk, is er tijding, dat zij zich te Lugo hardnekkig verdedigd, en dat de re- gerings-troepen het beleg hebben moeten opbreken. Hoe de generaal Concha van deze gebeurtenissen ver- slag doet, blijkt uit het volgend artikel van het *Journal des Débats*: »Langs buitengewonen weg ontvangen wij de madridsche *Gaceta* van den 19den. Zij behelst eene uit Becerrea afgezondene depeche van generaal Concha. Hij berigt, dat hij, in de voorsteden van Lugo, aangekomen, weldra de over- tuiging bekomen had, dat de opstandelingen, met onaanneembare voorstellen te doen, niet anders op het oog hadden, dan hem tijd te doen verliezen. Daar hij geen gescht bij zich had, en ook overi- gens aan het bezetten van Lugo weinig gewigt hecht- te, had hij het regiment van Malaga bevolen de blokkade op te breken en tegen de Corunna aan te rukken.

SPANJE.

Madrid, 19 april. De minister van financiën werkt zoo aanhoudend mogelijk om de laatste hand te leg- gen aan de wet voor de eeredienst en de geestelijk- heid, en om eenige wijziging te brengen in de re- dactie van het budget. Ook vorderen de werkzaam- heden voor het nieuwe tarief, onder zijn toezigt, snel genoeg. Het gerucht loopt, dat de dotatie van de eer- dienst en de geestelijkheid, volgens de nieuwe wet, zal gegrond worden op eene opbrengst van 2½ pCt. in vruchten of anderszins.

Binnenlandsehe berigten.

Amsterdam, 27 april. H. H. M. de koning en de koningin, benevens de prins en de prinses van Oranje, zijn heden ruim ten 4 ure aan het paleis alhier afgestapt en onmiddellijk daarna op het balkon verscheenen, waar hoogstdezelven door de zaamge- stroomde menigte met algemeen gejuich werden ver- welkomd.

— Naar wij vernemen is de heer J. J. Alberda, direc- teur van het instituut voor blinden alhier, benoemd tot directeur der instelling voor onderwijs in koophan- del en nijverheid. De erkende verdiensten en veeljarige ondervinding van dien heer strekken tot waarborg, dat aan de opvoeding der jonge lieden in deze instelling niets zal ontbreken.

's Gravenhage, 27 april. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is in- gekomen een brief van Z. Exc. den minister van binnenlandsehe zaken, begeleidende verslagen nopens het onderwijs en het armwezen. — Drakken en rond- deelen van de verslagen, en de missive voor ken- nisgeving aangenomen.

Door den voorzitter wordt kennis gegeven, dat door de afdelingen tot rapporteurs benoemd zijn: 1° over het wets-ontwerp wegens het toekennen van voordeelen aan den franschen handel, de heeren Hoffmann, van Rosenthal, van Naamen, Kniphorst en de Man; 2° wegens de verhooging van burgerlijke pensioenen, de heeren Nederburgh, Hoffman; Be- veet, en Scheers van Harencaarspel; 3° wegens den weg van Maastricht naar de geidersehe grenzen, de heeren Michiels, Gevers, Strens, Mut- saers en Cornalys; 4° omtrent de Dedemsvaart, de heeren: Coet, Goudens; van Akerlaken, van Rosenthal, Velling en Faber van Bredstrijck.

De centrale afdeling heeft haar algemeen verslag uitgebragt nopens het ontwerp van wet, wegens het toekennen van voordeelen aan den franschen handel. De beraadslagingen worden bepaald op aanstaanden woensdag, des morgens ten 11 ure.

De heer van Rosenthal heeft, bij missive, aan de vergadering kennis gegeven, dat hij uit het alge- meen verslag der centrale afdeling, nopens het door hem gedane voorstel, met goedvinden heeft ontwaard, dat noch de breedvoetige: afdeling: nopens gron- den tot verdediging van hetzelfde, noch de verandering

omstandigheden, de leden ten gunste van hetzelfde hebben gestemd; dat hij van te houden beraadsla- gingen geene beslissing uitkomsten kan of mag ver- wachten; dat hij het gevoelen der Kamer ten deze blijft behouden, en zich daaraan onderwerpende, het door hem gedane voorstel intrekt. — Mitsdien hebben de vastgestelde beraadslagingen geen voort- gang en versliff de verdere behandeling van het voor- stel.

De voorzitter stelt voor, de beraadslaging over het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht te bepa- len op aanstaanden woensdag. De heer Uytendief Ster- ling stelt voor, de gewijzigde ontwerpen op nieuw te verzenden aan de afdelingen, daar er hoofdveran- deringen in hetzelfde gemaakt zijn. — Na eenige woor- denwisseling wordt, met eene meerderheid van 29 tegen 20 stemmen, overeenkomstig het gedane voor- stel besloten en de voordragten op nieuw aan de af- deelingen verzonden.

Daarna wordt de vergadering tot aanstaanden woens- dag gescheiden.

VERSLAG van de jaarlijksche algemeene vergadering der gewestelijke vereeniging Noord-Holland van het nederlandsch onderwijzers-genootschap, gehouden te Amsterdam, op woensdag den 15den april 1846.

De voorzitter, de heer P. Bahr, opende deze bij- eenkomst met eene rede, ten betooge, dat: *Het godsdienstig karakter niet alleen niet uit het volks- onderwijs mag worden weggenomen; maar meer en meer behoort te worden aangekweekt. De waarheid dezer stelling werd aangedrongen: 1°. Uit de geschiedenis van het onderwijs. 2°. Uit des kinds behoefte aan, zijnen aanlag tot en zijnen smaak in godsdienstig voedsel. 3°. Uit den geest des tijds, die dringend vordert, dat er reeds bij de jeugd eenen vasten, godsdienstigen grond gelegd wordt.*

Met belangstelling werd deze voordracht aangehoord. Tot de werkzaamheden overgaande, gaf de 1ste se- cretaris, de heer J. Bannhorst, een uitvoerig ver- slag van den staat en de bemoeijingen der vereeniging, waartil onder anderen bleek, dat in de pro- vincie Noord-Holland 16 afdelingen, te zamen 253 leden tellende, tot het nederlandsch onderwijzers- genootschap behooren; dat door de afdeling Amster- dam aldaar eene oefenschool voor onderwijzers op- gerigt was, die bijna honderd kweekelingen telt; dat ook bij de afdelingen in de provincie deze belang- rijke zaak de aandacht trekt, enz. Daarna deed de heer N. V. Bosch de, als penningmeester, den staat der kas kennen.

Het voor deze vergadering niet tijdig ontvangen der punten van beschrijving van de hoofdvereeni- ging, en andere omstandigheden, veroorzaakten dat sommige punten moesten ingesteld blijven tot de eerstkomende vergadering van het uitvoerend bestuur. Nadat verder het belangrijk en uitvoerig verslag der commissie, bij monde van den heer J. Acqvor, om- trent het weduwen-, weezen- en pensioen fonds, van wege de hoofdvereeniging, voorgeleed, met belang- stelling was aangehoord, en de rapporteurs der ou- onderscheidene afdelingen zich met het voorstel dior commissie vereenigd hadden; werden de werkzaam- heden afgewisseld door een orgel-concert in de nieuwe kerk op den Dam, uitgeroerd door het lid der af- deeling Amsterdam, den heer Martens, wiens orgel- spel met het uiterst gevoelen, zelfs door kunstken- ners, gehoord werd, ter wijl de hartelijke dichtreg- len door een zeer verheerlijkt dichter, op het graf van onzen grootsten held en vryman uitgesproken, en het slotvers van het 87ste der evange- lische gezangen, daarop gezongen, blijkbaar op allen diepen indruk maakte. Bijzonder viel het in het oog, dat hier niet alleen protestanten, maar zekeren- waardige roomschgezinden en israhelieten, met zij- bare aandoening, statig en plechtig hunne stemmen mengden, en het indrukwekkende Amen ontge- zeiden.

Daarop werd, door de welwillende tusschenkomst van een hoog geplaatst persoon te Wester-stede, gele- genheid gegeven, tot bezigtiging van eenen eigenhan- digen brief van de Ruyter, weinige maanden voor zijnen dood aan zijnen zoon en zijne dochter geschre- ven, benevens het eenvoudige gedrag van die Ruyter uitnoodiging, om als vriend het stoffelijk overschot des helds ten grave te vergezellen.

Wel voldaan over hetgeen men gehoord en gezien had, verliet men het kerkgebouw en nu werden de werkzaamheden hervat. Bij monde van den heer C. F. Jansen werd rapport uitgebragt over het oprichten van eene spaarbank, die, volgens het voorstel der com- missie, zo veel mogelijk voor alle onderwijzers in ons vaderland opengesteld, waarvan het bestuur kos- teloos moest waargenomen worden, en waarbij, om

verzekerd van de geheele teruggave der gestorte gel- den te zijn, de geldbelegging niet in effecten, maar in beleening, prolongatie of solide hypotheek zoude geschieden.

Het voorstel ter uitschrijving eener prijsvraag, om eene school- of wandkaart van Noord-Holland te bekomen, vond algemeen bijval, ten gevolge waar- van men eersdaags eene openbare uitnoodiging an eene bekendmaking dier prijsvraag te gemeet mag zien.

De voorstellen, betrekkelijk het oprigten eener ge- westelijke zangvereeniging, het bevorderen van het kunstmatig schrijven, het beoefenen der rekenkunde, waarin Noord-Holland steeds heeft uitgemunt, en aangaande de schoolfondsen gaven aanleiding tot be- langrijke aanmerkingen en werden, of in beginsel aangenomen, of aan het uitvoerend bestuur ter ver- dere behandeling opgedragen, of, eindelijk, wat de schoolfondsen betreft, belanghebbenden uitgenoodigd, met hunnen schoolopziener te overleggen, en hoeverre het invoeren van schoolfondsen in Noord-Holland wenschelijk en mogelijk zoude zijn. Na nog over het in der tijd van het hoofdbestuur ingekomen 80-tal vragen, ter bekoming van gezette bezigheden in de onderscheidene afdelingen, geraadpleegd en eenige huishoudelijke aangelegenheden besproken te hebben, werd deze bijeenkomst door den voorzitter op eene gepaste en hartelijke wijze gesloten.

Het was slechts de onnaauwkeurige, en gelijk de voorzitter in zijn schrijven aan de redactie van het dagblad *Nederland* te regt aanmerkte, al te gedienstige wijze van mededeeling des berigtgevers in laatstgenoemd blad, die mij bewoog dit eenvoudig en zoo ik vertrouw naauwkeurig verslag van het verrichte dezer bijeenkomst mede te deelen.

Aangenaam zou het mij zijn, als de redactie het gepast oordeelde, dit verslag in haar eerstvolgend nummer te plaatsen. Tegevoeligen wilsen mij wel- kom zijn. Bij mij, en, zoo ik vertrouw, bij allen, zoo niet bij allen, heeft deze bijeenkomst en haar doelmatige gang eene aangename herinnering achter- gelaten; zij heeft den band van vriendschap onder de onderwijzers in Noord-Holland nauwer tegehoofd en voorzeker het besluit deen ontstaan of vernieuwen wij zullen trachten onze leerlingen op te leiden tot het beoefenen van maatschappelijke en bavenal chris- telijke deugden, en alzoo hen te vormen, tot waar- schijnlijke burgers van dit en het toekomstig vaderland.

Stemmen des volks.

De redactie van de *Arnhemse Courant*, vereenigd met ons, een artikel over de onderwerpen te uiten, door haar reeds behandeld, vooral, wanneer die onderwerpen het belang van den staatsburger betreffen.

Zoo wilsen wij nog eens de aandacht vestigen op het bestuur van den gouverneur-generaal van Neer- lands Indië, waarbij aan den heer G. J. van Canea, apostolischen vicaris en pastoor te Batavia, en deszelfs assistenten de verwijdering uit de kolonien behoort te worden. — Wij achten het moegelyk, dat zinnigen dat gedrag prijszelyk zullen achten en anderen het als zeer berisplyk beschouwen. Maar wij geen oordeel. — Eten- tunk trachten wij aan de bedenking, in het artikel van het *Handelsblad*, van 1° april, te geest, dat de maatregel onredelyk en onstaatkundig zou- zyn, omdat het niet alleen de godsdienstige, maar eenen hooggeplaatsten kerkdienaar geldt. — De ge- dregste staatsburger heeft hetzelfde gezegd op bescherm- ming als de hooggeplaatste ambtenaar. — Het had de heer G. J. van Canea, met als het *Handelsblad* zegt, niet behoeven te doen, dat de heer G. J. van Canea zich in pontificaal naar het vaderland moest overvoeren, laten slapen, — de re- gering ons te verhoeden zij overigens in haar rap- port, dat de heer G. J. van Canea, met als het *Handelsblad* zegt, straf op de misdaad moete worden toegevoerd, die de overtreder der wet zich in eene ambtskleding te steken, als hij door zijn misdrijf onwaardig was langer te dragen. Of waar het niet met de orde in de kolonien, en het niet van worden toegepast of het bestuur, zijne regten niet zou handhaven, zoodra het genoeg was, dat de wederstandigheid zich in gestalte van onlusten, en daardoor, en door zich, als of hij niet martelares was, tot overmaat van gewaldedigen werd en de kolonien verbragen?

Wat de heer G. J. van Canea op berust, dat de heer G. J. van Canea, met als het *Handelsblad* zegt, straf op de misdaad moete worden toegevoerd, die de overtreder der wet zich in eene ambtskleding te steken, als hij door zijn misdrijf onwaardig was langer te dragen. Of waar het niet met de orde in de kolonien, en het niet van worden toegepast of het bestuur, zijne regten niet zou handhaven, zoodra het genoeg was, dat de wederstandigheid zich in gestalte van onlusten, en daardoor, en door zich, als of hij niet martelares was, tot overmaat van gewaldedigen werd en de kolonien verbragen?

die om zich heen ziet en opmerkt, is het geen
meer, dat, wat de praktijk eenmaal ge-
lijkt heeft met zijnen stempel, bij ons te land zich
jaran lang kan staande houden tegenover de eenvou-
digste en duidelijkste redenering. — Wij hebben dat
ook hierin gezien. — Besturen is administreren;
de magt, om te besturen, is de administratieve magt.
Het woord opperbestuur, in artikel 59, is niet on-
gelukkig gekozen. Hier te lande kan de koning
ouffrent menige materie, onder de verantwoordelijk-
heid zijner ministers, zelf een besluit nemen, dat hij
in de koloniën aan den gouverneur-generaal moet
overlaten; maar diens bestuur blijft altijd aan zijn
hooger gezag onderworpen. De koning kan derhalve
het dagelijksch bestuur aan den gouverneur over-
dragen; hij kan het opperbestuur; — maar toch
altijd slechts het bestuur, niet de wetgevendige magt.
Het woord wetgeving zelfs is misschien niet
overmatig. Ofschoon waarschijnlijk in de grondwet
gevoegd ten gevolge der herziening aan de dagen,
teens de oostindische compagnie gezag en beheer voer-
de, of aan de staatsregelingen van 1798 en 1801,
was het beheer der koloniën aan eenen raad der asia-
tische bezittingen en aan den raad der amerikaansche
koloniën opgedragen was; wie weet waartoe de geld-
leeningen van eene handelsmaatschappij aan den staat
onder zekere omstandigheden, en den heerscher
leiden, indien zij niet door de grondwet van alle
beheer was uitgesloten?

Van de Redactie.

Aan de Redactie.

In de voorgaande dagbladen wordt hoog opgegeven
van de veranderingen welke in het Nederlandsche leger
plaats hebben. — Dat er deserteurs zijn, is zonder twi-
fel; dit is, echter, meestal geen verlies voor het
leger, daar bijna allen, welke zich hieraan schuldig
maken, slechte spijeten zijn, en deze misdad plegen,
om zich van de 2de klasse van discipline, waarin zij
voor en na, wegens wangetrouw, te plaatsen te
worden. — Het is niet onmogelijk, dat er onder-
officieren zijn, die op een enkel geval van
onder-officieren toepassen, daar er uit het garnizoen
van Maastricht, behalve een paar korporaals (op welke,
helaas, ook heel wat te zeggen valt) geen enkele,
met een graad bekeerd, zich verwijderd heeft, dat,
de deserteurs, uit het Belgische leger in die vesting
alleen zijn aangekomen, van verschillende korpsen,
maar speciaal van Mous, Arlon en Lure, gedurende
het afgelopen jaar '93, en, waaronder, een groot
aantal officieren, die op 1 januarij 11. tot heden 31 man,
waaronder 2 onder-officieren, welke allen (met uit-
zondering van een enkel, welke onder bovengenoemde
getallen niet begrepen zijn) op het velddepot te Harde-
wijk zijn gedirigeerd.
Onder deze manschappen zijn veel jonge militairen,
en op de verandering van hunne garnizoen gedaan wer-
den, en het is niet verwonderlijk, dat zij
goesting hadden naar den Oost te gaan. Hieruit
blijkt, dat, zoo de desertie bij ons niet onaanzienlijk
is, dit verlies en de winst zich ruim opweegt.
Ik verzoek de Redactie, om de veranderingen in het
leger door het publiek op hare juiste waarde te
schat worde.

Uw Dw. Dienaar
....., den 20sten April 1846. X.

Langs een bijzonder kanaal heeft men bericht be-
komen, dat er dezer dagen op onze oostindische be-
zittingen, een niet bij den civilen als militairen stand,
heer ontvredenheid heerscht. Het geval, betrekkelijk
roomsche gesteldheid, aldaar, heeft veel kwaad
geleefd, de verandering, van die eerwaardigen
Java, wordt, naar men zegt, die goddelijke sta-
te, anders, gezamenlijk, een nieuw opgevoerd.
Ofschoon de heer gouverneur-generaal volgens de
wetgeving magt heeft, om men gaarne
dat er niet meer gematigdheid overeenkond-
den gesat des tijds en de voorprinselijke verdrag-
heid, ware te werk te gaan. Dit is zeer er-
geval, want het is zeer, dat de hoogste
en waardigheid van den Europeanen bij de
Indië, een zeer veranderd. Een en ander veroor-
zaakt, dat men er meeleende, en de
De heer Gouverneur-generaal de Valburg, bij Arnhem,
heeft, als officier der genie bij de hollandsche en fran-
sche, de optreden in de Indische en Rusland

bijgewoond; is sedert den jare 1815 dienende bij het
oostindisch leger; heeft bij de oorlogen op Palembang,
Celebes, Borneo, Java en Sumatra, schitterende da-
den van beleid en dapperheid ten toon gespreid;
door zijne ingenieurs-kundigheden en die van den
majoor der genie onderscheiden, heeft Bonjol op Sumatra
moeten bukken. Aan die beruchte en befaamde sterke
positie, waar velen onzer dapperen sneuvelden en
gewond werden, heeft men, ter eere van den gene-
raal cochrus, den naam van kotta-generaal cochrus,
gegeven.

Ofschoon de generaal cochrus thans bijna tot de
hoogste militaire waardigheid van het indisch leger is
opgeklimmen — zijnde sedert eenige jaren komman-
dant van hetzelfde, als thans de hollandsche adjudant des
konings — tevens is zijne nobele borst versierd met het
kommandeurskruis van de militaire Willemsorde, enz.
enz.; desniettegenstaande moet Z. Exc. dezer dagen veel
ergernis en belediging ondervinden.

De kolonel van GAGERN, later tot generaal-majoor
bevoorderd, is uit Nederland op Java gekomen, zijnde
tevens gemagtigd, het geheele indische leger in alle
details, witsgaders deszelfs magazijnen, hospitalen,
huisvestingen, enz. allernaauwkeurigst te inspecteren,
en zulks met voorbijzien van den generaal komman-
dant van het leger; in wat nog diep smartelijker is,
dat de kolonel van GAGERN, in de hollandsche leger-orde, meelen
gelaaten, dat aan de bevelen van den inspecterenden
generaal-majoor van GAGERN, de stiptste uitvoering
moet gegeven worden.

Dat zoodanige operatie voor Z. Exc. den generaal
cochrus zeer beledigend is, zal wel niet behoeven
benoemd te worden; terwijl het zoo verhardend en
moedig leger, betrekkelijk deszelfs braven of dap-
peren verdienste, ook hoogst mistand en veronacht-
zaamd wordt. O, Nederland! waarom stuit je ophou-
den, ons die voor U in deze verzenigde gewesten
goed en bloed, alles offeren, zoo bitter stiefmoe-
derlijk te behandelen?

Het moge waar zijn, dat de croquis, nopens het ver-
dedigingsplan, op Java toegepast, van den generaal
VAN DER BOSCH, in handen van den ingenieur-generaal
VAN DER WYCK zijn overgegaan, — dit zullen we niet
toestemmen noch bestrijden; maar het is immers
ruim bekend, dat de generaal VAN DER WYCK het thans
bestaande verdedigingswerk volkomen bearbeid en
in teekening heeft gebragt, of onder zijne directie
heeft doen brengen. Met dat zoo belangrijk verdedi-
gingsplan heeft de generaal VAN DER WYCK zich voor
eenige jaren naar het vaderland begeven; aldaar
werden die projecten aan een deswege benoemde
kundige commissie voorgelegd, en aan deszelfs goed- of
afkeuring onderworpen, met last tevens, om, na rijpe en
goed oordeelkundige overweging, een gemotiveerd rap-
port aan Z. M. uit te brengen. Dit had ten gevolge, dat
het onzen overbiedenden, en behalve en poeddacht
op de uitvoering van dat
verdedigingsplan aan den generaal VAN DER
WYCK te doen opdragen. Met dien end zeer verzoenden
last is gemelde generaal sedert eenige jaren volver-
en met goed succes werkzaam. Intusschen moet deze
zoo kundige als dapper ingenieur-generaal, tot zijn
grievend leedwezen, ondervinden, dat een der niet
geringst gedeelten van het verdedigingswerk op Java
door den berids genoemden generaal VAN GAGERN defi-
nitiefelijk is afgekeurd geworden. Wie zal, ten gevol-
ge van zulke operatie (de verdedigingskundig-
heden en bekwaamheden van den hollandschen
generaal daargelaten) kunnen tegenspreken, dat er
bij het oostindische leger, verregaande gemor en on-
tevredenheid bestaan?

Bij gelegenheid, dat er op Weltevreden, ter eere van
den pas aangekomen gouverneur-generaal eene gala-
representatie in den schouwburg zoude gegeven wor-
den, waren van het aldaar zijnde 200-tal militaire
officieren, die tot de bezetting behooren, slechts drie
hoofd officieren en een half dozijn subalterne offi-
cieren aanwezig. De oorzaak daarvan moet gezocht
worden in de belediging, die den luitenant-generaal
cochrus dezer dagen, zoo ondervindt, met onder-
vinden. — Tijdens hij generaal-majoor was en bij ge-
leentheid eener Hooge Raadsvergadering tegenwoor-
den, heeft de generaal-majoor van de linker
hand van de raadsliden; doch later tot luitenant-
generaal verhoogd en nu met dien van excellentie
voerende, vermeende de raadsliden de rechterhand van
de raadsliden te kunnen worden; dit punt van eer en
waardigheid gaf aanleiding tot ergernis, enz. Men heeft
zich deswege aan onzen overbiedenden koning ge-
wend; en thans zegt men, dat de onlangs gear-
veerde gouverneur-generaal de beslissing op dat punt
van wege Z. M. heeft mede gebragt, zoodanig in den
de, dat den luitenant-generaal cochrus, bij plaats
hebbende raadsvergadering en andere hogge leef-
viteiten tegenwoordig zijnde, als dan aan de linker-
hand van de hooge raadsliden moet plaats nemen.
Zulks heeft bij eene onlangs gehouden groote bijeen-
komst plaats gehad. Deze plecht, die in de
den bij het leger zoo geëerd en waardigen betie-
real aangedaan, heeft Z. Exc. doen besluiten van
dadelijk zijn pensioen te hebben gevraagd, waartoe
het bestaand afgeleijkt uit het vaderland te genoe-
genen wordt.
Dat het leger aan deszelfs kommandant, den luit-
nant-generaal cochrus, bij onzer verknocht is, is wel
over bekend; maar dat de officieren der bezetting
op Weltevreden zich in eerbij de gedachte repre-
sentatie niet hebben laten vinden, heeft Z. Exc. zeer
mishaagd.

Advertentie.

Op Vrijdag den 1sten Mei 1846, des
morgens ten tien ure, zullen, op den
huize den Eng, onder Lienden, voor kon-
tant geld worden verkocht: elf vette OSJES; twee
vette VAAR KOEIJEN en dertig vette SCHAPEN. —
Men kan dezelve drie dagen na de verkoopung laten
staan.

+++ Op Maandag en Dingsdag, den 4den en
5den Mei e. k. zal te Arnhem, ten huize
van den Boekhandelaar NIJHOFF ver-
kocht worden eene VERZAMELING VAN BOEKEN,
onder welke zeldzame en belangrijke werken,
vooral in het vak van Godgeleerdheid en Regtswe-
tenschap uit maaten. Voorts twee MIKROSKOPEN.
De Catalogus is op vrachtwijze aanvraag verkrijg-
baar.

Heden de Modellen van HOEDEN en
MUTSEN, als mede nieuwe soorten van
LINTEN, STOFFEN, BLOEMEN, enz.
ontvangen hebbende, zoo bevelen wij
ons in ieders gunstig aandenken.
GEZUSTERS LICHTENBELF.

Lees hier!

GEBOORDERS DE LEEUW. Kunst-Verwers te
Zutphen, geven door deze het gebede Publick te ken-
nen, dat de persoon, die gedurende eenigen tijd op
den naam van DE LEEUW goederen heeft aange-
nomen ter overwring, en zelfs ook betalingen aan
hem voor ons zijn gedaan, wij dien persoon niet voor
het aannemen der goederen, noch voor uitbetalingen
voor ons aan hem geldig achten.
Persoonlijk zullen wij in het vervolg, zoo wel
buiten als binnen de stad, de goederen komen
aannemen, en vlijen ons, door eene prompte be-
diening, ons de gunst eens ieders te mogen waardig
maken.
P. S. De goederen, ons toegezonden, zullen
franco geretourneerd worden.

STOOMVAART.

Het nieuwe jaeren STOOMSCHIP, MAGNET,
Kapitein H. W. NEVILL.
Van Harlingen naar Londen, Zaterdag den
2den Mei, des morgens ten 10 ure.
Retour van Londen, Woensdag den 6den Mei,
des morgens vroeg.

Informatiën en dadelijke verzekeringen tot billij-
ke premien te Harlingen, bij de Wel. BOWE
RODENHUIS & ZONN, en VAN OPPENS &
ZONN Agenten; en te Londen bij A. G. RO-
BINSON, II Georg Yard, Lombardstreet, Direc-
teur.
Voor deze onderneming door Z. M. onzen geëer-
biedigden koning commissie verbeed zijnde, is des-
wege door den Directeur dancilite gekozen bij de
Agenten VAN OPPENS & ZONN, te Harlingen.

Mausbouquet, den 26sten april 1846.
In no. 90 van dit dagblad is een artikel geplaatst, ge-
dateerd: Alphen, den 13den april 1846, en getiteld:
„Stanzruccan“; welk artikel vooral beugelt tegen
D. te M.; maar is het bijkans zeker, dat die letters
beteekenen „dominante de Maasbommel“; dan moet men de
ondergetekende tot het volgende antwoord geroepen;
daarbij echter het publiek verstandiging vragende voor
het zwijgen over de uitdrukking, welke door D. te
M. zou zijn gebragt; naademaal zulk eene magtpraak
zoo min ontkenning als verdediging verdient.
Eene meende ik betrekkelijk dat geheele stuk het
stilzwijgen te moeten in acht nemen, en zulks vooral
van den naam, die onder hetzelfde geschreven staat.
Het is duidelijk, dat men J. STANZRUCCAN, te Alphen
woonachtig, als auteur van dit stuk wil doen voor-
komen; doch ieder, die dezen man kent, weet, dat
hij tot zoe iets, zoodanig ten opzichte van zijne kennis
als van zijn karakter, niet in staat is. J. STANZRUCCAN
van Alphen is een zeer eenvoudige landbouwer,
en, in ernst gezegd, te goedig en van te zachtere
borst voor zulk een geschied. Zoo moest het mij dan
onaangenaam zijn, tegen iemand, die zich achter een
ander verbergt, de pen te voeren. Nadereid; echter,
is mij, als door een soort, behoud ge worden,
wie hier kroegt, waarschijnlijk, dat de schikmak-
zit. Zoodanig zekerheid zal bekomen hebben, welk
ik, om zijne maatschappelijke betrekkingen, zijne
naam niet alleen in dagbladen, maar hem op eene
andere wijze pogde, te maken.
Daarboven, en de ziele, ziele eene opeestapeling
van betrekkingen, steeds voor kennisgeving te worden
aannemen, omdat ieder zweidenkende, rgoestig en
ontdooisch, het schieden en schreeven van zulk
partij in eene algen, ziele lang een strakte afkeert.
Mient men te kort gedaan te worden, ziele dan er
tegen opname, zijne ziele verdedigingsziele wat be-
tegen in de betrekkingen, zoo als het behalve be-

tigt? Waarom hier, en dat op zulk eenen toon, den naam van VAN RECHTEREN genoemd? — Die daad, is gevis een vreemde, anders zou hij weten, welke betrekkingen hij moest grieven; betrekkingen, aan dewelke Appeltern in het bijzonder, en velen, waaronder zelfs aanzienlijke roomschen in den om- trek, de meeste verpligting hebben en den opregsten dank verschuldigd zijn. Wat wint men voor eene zaak door de woorden: »dweepzieke, aanmatigens, wolven, dweepzieke aanblijfsingen, schandalen, gruwel, intrigue? Immers niets? — Ook moest men mij geen vreemden albemoeijer noemen. Is een predikant, die 14 jaren op dezelfde plaats staat, daar een vreemde? en is hij een albemoeijer, als hij voor de regten zijner gemeente opkomt? Waakzame en zorgende predikanten, ja! zijn door- nen in de oogen van vele roomschen; maar in de kleine gemeenten wordt men als van zelve, door den immer feller wordenden tegenstand der room- schen, opgewekt; en dit schroom ik niet openlijk te verklaren: van den weg, die in het berigt albemoei- jing wordt genoemd, zal ik geen haar breed afwij- ken, hoe men mij ook aanvalle.

Ten laatste hield de onzin, welke hier en daar in het berigt gezonden wordt, mij een tijd lang van tegenschrijven terug. Daar staat: »albemoeijers, die zich niet hebben geschaamd openbaar te verkondigen »dat te Alphen een protestantsch schoolmeester zoude »komen of hij zou geen D. te M. wezen.» Moet dit niet duidelijk zijn, of zij zouden geen D. te M. wezen? En welke is dan de beteekenis? — Wie weet of deze en dergelijke misstellingen niet voorbedachtelijk zijn ter neder geschreven, om geen vermoeden op eenen anderen auteur dan J. STERNBRUGGEN op te wekken. Daar zulks niet onmogelijk is, wil ik niet verder spreken van het onjuiste in de beelden van een wolf aan een roer, van een roer aan een schaaftal (schapenstal?); ja, hoe het beeld van een wolf in het geheel op geen protestantsch leeraar toepasselijk zijn kan, daar deze voor zijne dienst van de gemeente- leden niets kan vorderen, en alzoo buiten de moge- lijkheid is, om, gelijk een wolf doet, iets voor zich te kunnen rooven of iemand het bloed uit de aderen te zuigen.

Door zoo vele redenen menige dagen van het te- genschrijven terug gehouden, gevoelde ik, echter, ein- delijk, vooral ook, toen ik het berigt andermaal ge- plaatst zag, niet langer te mogen zwijgen, maar de volgende regelen aan het onbevengden oordeel te moe- ten aanbieden.

Eenige niets ter zake doende stellingen, beweringen en uitroepen, over het hoofd ziende, ontdekt men in het berigt drie hoofdpunten:

a. De f 60 is niet kosters-, maar schoolmeesters- tractement.

b. De betrekking van kosters is niet steeds met die van onderwijzer verbonden geweest, maar de waar- neming van beide betrekkingen door één persoon is slechts toevallig.

c. Het huis is geen kosters-, maar schoolmeesters- huis; en de kosters heeft geen recht op de vrije wo- ning in hetzelfde en ook niet op het vrije gebruik van den tuin.

Vergunt mij, dat ik de tweede stelling het eerst wederlegge. Is deze valsch, dan toch vallen schier als van zelve de eerste en derde weg.

10. De berigtgever zegt: »Ik betwijfel het niet »grond of de betrekking van kosters enz. der her- »vormde gemeente steeds met die van onderwijzer »zoude zijn verbonden geweest; en verder: »de »geëlijktijde waarneming heeft sedert lang in Maas »en Waal plaats gehad.» Maar, spreekt men van grond, waarom dien grond dan niet genoemd? De bloete uitdrukking: »ik heb grond,» doet niets af; en zegt men verder: »de geëlijktijde waarneming heeft »slechts sedert lang plaats gehad,» zoo vraag ik: »wanneer dan niet? — Ik kan het, daarentegen, met authentieke stukken bewijzen, dat zij heeft plaats gehad van den jare 1616 af tot nu toe; de eerste kos- ter en schoolmeester was, zoo ver ik thans nog weet, HERBRUGG STERNBRUGGEN, de laatste JOHANNES DE VLET- TER.

Men leest al verder in het berigt: »deze geëlijktij- »dige waarneming is alleen uit het toeval ontstaan.» Ofschoon ieder reeds dadelijk moet zeggen: dat is een zonderling toeval, voorwaar, een toeval van twee hon- dert en dertig jaren, — zoo moet ik toch nog duide- lijk bewijzen, dat hier, integendeel, alles steunt op verpligte vereeniging en verkregene regten.

Ik noem daartoe allereerst Zr. Ms. besluit van 2 Januarij 1842. Artikel acht luidt dus: »Door Onzen »minister van binnenlandsche zaken zullen, na ge- »houden overleg, voor zooveel noodig, met de depar- »tements van eeredienst, aan Ons maatregelen worden »aangedragen tot het doen ophouden (voor zooveel »zulks, behoudens alle verkregene regten, kan geschie- »den) van de verpligte vereeniging, waar die nog »bestaat, der onderwijzers betrekking met kerkelijke »bedieningen;» en zoo ziet men, zonder nog iets meerder uit dit artikel af te leiden, dat Zijne Majesteit zelf spreekt van verpligte vereeniging, niet van toeval; en wilde Z. M. bij Dezelfs troonbeklimming al het mogelijke doen om zijnen roemschen onderdanen ge- noegen te geven, de Koning kon zulks, echter, niet willen ten koste van de regten zijner hervormde on- derdanen, en daarom staat in dit zelfde achtste arti- kel de belangrijke tusschenzin: »voor zooveel zulks, behoudens alle verkregene regten, kan geschieden.» Men spreekt van toeval! maar ik wijs verder ieder naar het besluit van den heer gouverneur van Gel-

derland, van 5 juni 1829, no. 27, waar Z. Exc, na gezien te hebben eene missive van Z. Exc. den heer minister van binnenlandsche zaken, kerkbesturen zelfs geregtigden noemt met wie dient in overleg getreden te worden tot de vervulling eener onderwij- zersplaats, wanneer dezelve met kerkelijke bedie- ningen vereenigd is. — Ik kan ook nog uit de dop- den koning gesanctioneerde kerkelijke reglementen bewijzen, dat toeval hier in geen deele in aan- merking konen kan.

Als de berigtgever dit leest, zegt hij misschien wel: dat zijn al te maal slechts inwilligingen, die ten laatste een toeval tot eene wet maken. Doch uit het volgende geef ik ieder te oordeelen, of er, behoudens alle verkregene regten, wel anders kan en mag ge- handeld worden. Die maar een weinig met de va- derlandsche en kerkelijke geschiedenissen bekend is, weet, dat de vereeniging van de posten van kosters en onderwijzer even min een toeval is, als de vereeniging van de geheele hervormde kerk met het onder- wijs. Het onderwijs toch is aan de hervormde kerk deszelfs oorsprong, voortdurend bestaan en bloei ver- schuldigd; en dit is geene magtspreuk; neen, dit alles steunt op eenen grond, welken ik durf noemen. Hoe ellendig het onderwijs was in het begin der XVII eeuw, behoeft geen betoog; maar dit dient gezegd: De classis van Nijmegen was toen de eerste, die aan hetzelfde in Maas en Waal de hand sloeg. Zij re- solveerde ten jare 1690: »kosters zullen mede school- »meesters zijn en zich daartoe kwalificeren.» Is dit besluit ook toeval? — Hoe duidelijk, dat de onder- wijzers-post door de hervormden met wijs overleg werd in wezen geroepen, om met de minst mogelijke kosten in den reeds gevestigden kosters eenen onder- wijzer te hebben; hoe duidelijk zelfs dat de kosters- post, welke de primitieve post is, niet gevoegd is bij den onderwijzers post, maar omgekeerd; dat de post van onderwijzer wellicht door de kerkelijke gemeente is gecreëerd, denzelven vereenigende met dien van kosters. Met vrijmoedigheid kan ik hier gewis vra- gen, was, in plaats van het woord toeval te bezigen, in plaats van deze verkregene regten der hervormde gemeente aan te randen — de burgerlijke gemeente niet veel eer dankbaarheid aan die kleine gemeente verschuldigd te meer, daar nog onlangs uit het voorgevallene met CASSEL, te Appeltern, ten duidelijk- ste gebleken is, dat het den protestant niet te doen is om de roomschen te ergeren?

Daar de hervormde gemeente van Alphen ter be- scherming harer regten zich, gelijk ook reeds bij de hoogere autoriteiten bekend is, op veel meer dan op een berigt in een dagblad heeft beroemd, zoo zou ik nog vele andere bedenkingen kunnen oplossen; dan, mij alleen bij die, welke door den berigtgever zijn voorgesteld, willende bepalen, neem ik nu het eerstgenoemde punt voor mij.

20. De berigtgever wil beweren, dat de f 60 niet kosters-, maar schoolmeesters-tractement is. In het voorbijgaan moet ik een opmerken, dat die f 60 in het jaar 1842 aan Z. Exc. den minister van bin- nenlandsche zaken, nog als kosters-tractement is opg- geven. Verder is het eene daadzak, welke ik be- wijzen kan, dat de f 60, tot den jare 1810 toe niet op den onderwijzer, maar op den kosters werden ge- ordonneerd, en dit spreekt trouwens ook van zelf; nademaal, gelijk sub no. 1 bewezen is, de post van kosters de primitieve post is. — Meerder zegt het nog, dat vroeger, omstreeks 1770, volgens overeen- komsten tusschen den staat en den predikant, die f 60 door den laatste van zijn eigen tractement aan den kosters werden uitbetaald; dat later, echter, om redenen, welke hier niets ter zake doen, de staat den kosters deszelfs tractement onmiddellijk deed toekomen, maar tevens die f 60 van het predikants-tractement afkorte. — In 1810 is, wel is waar, door konink- lijke bevel het kosters-tractement, dat met eene penne- streek, onderwijzers-tractement genoemd; maar wie heeft tegen den sterken stroom der overheersching van die dagen kunnen oproeijen? en wat deed het er ook veel toe? het werd toch, bij de verpligte vereeni- ging, door denzelfden persoon genoten.

Dan, wil men thans die verpligte vereeniging ophet- fen, zoo neemt de zaak daardoor eenen anderen keer en moet de hervormde gemeente haar eigenlijk recht doen gelden, en is verplicht te zeggen: de f 60, welke oorspronkelijk toebedeeld tot een kerkelijk einde, opdat namelijk de predikant een assistent bij de openbare godsdienst-afteening opde hebben, van den lande geaccordeerd zijn, dezelve f 60 is kosters- tractement.

In deze roept de schrijver van het berigt weder uit: »Wie heeft het ooit gehoord, dat van landswe- »ge kosters en voorzangers worden bezoldigd! — »Dit nu juist had de schrijver kunnen hooren in »'s Bosch; want in de provincie Noord-Brabant wordt »jaarlijks van den lande aan de classis eene zekere som »verstrekkt tot bezoldiging van kerkelijke hodienden; »en niemand noemt dit onregvaardig; zulks is slechts »eene kleine te-gemoet-koming voor hetgeen de her- »vormde gemeenten in Noord-Brabant den room- »schen aan kerken en kerke-goederen hebben moeten »afstaan. Met wijsheid komt bij voortdurend dit geld »bij een mandaat op de classikale besturen; want wer- »den deze gelden dadelijk op de kosters geordonnan- »ceerd, — over 20 of minder jaren zouden de roomschen »wellicht weder zeggen: »Het is onderwijzers-tractement, »en daarbij is ons getal zoo groot, dat het billijk is, »dat de onderwijzer de roomsche godsdienst belijde, »en op deze wijze zou het weder voor den kosters ver- »loren kunnen gaan.

Zou het waar zijn, dat er ergens ook roomsche kosters als zoodanig lands-tractement trekken? Mij werd zulks onlangs verzekerd, en zelfs eene plaats genoemd, waar zulks het geval zou zijn. Omdat ik, echter, geen genoegzame zekerheid van de zaak heb, zoo ben ik wel bereid eene bevestigde autoriteit te melden, wat ik deswege verzoeken heb, maar om openlijk namen te noemen, daartoe acht ik mij nog niet bevoegd.

Nog moet ik vragen, aangaande de f 25 vermeer- dering van tractement als onderwijzer, of het niet billijk was; dat de raad den onderwijzer die ver- meerdering toelegde? Toen de hervormde gemeente toch de kerk en het kerkhof nog had, werden de voordeelen van het laatste, ten bedrage van min- stens f 50, aan den kosters en onderwijzer gegund. Zoodra, echter, beiden tot de roomschen waren over- gegaan, werden hem die voordeelen onthouden. De hervormde gemeente gaf daarop den kosters en on- derwijzer, uit het geringe kerke-fonds, eene jaar- lijksche toelage van f 20; en mogt dan nu de meer- vermogende burgerlijke gemeente ook niet iets aan- brengen?

30. Zegt het berigt: »het huis is geen kosters- »huis, maar schoolmeesters-huis, en de kosters heeft geen »recht op vrije woning in hetzelfde en ook niet op »het vrije gebruik van den tuin.» Deze stelling wordt van zelve door No. 1 wederproken: dewijl de kosters-post de primitieve post is, wordt het huis niet als onderwijzer, maar als kosters bewoond, en ditzelfde geldt ook voor het gebruik van den tuin.

Het is echter waarheid, dat het huis, waarin nu de kosters woont, eerst in 1806 uit de fondsen der burgerlijke gemeente is gebouwd. Maar het is on- voorzigtig, dat de schrijver zulks in het geheugen der ingezetenen terugbrengt. Dit huis had, eigenlijk, ten minste gezamenlijk uit de kas der roomsche gemeen- te en die der burgerlijke gemeente behooren opgebouwd te worden; want de vorige kosterswoning was gedeel- telijk onder den toren, gedeeltelijk in den buik van de kerk. Het eene deel ging over aan de burger- lijke, het andere aan de roomsche gemeente; nu waren zij immers verplicht of zamen schadevergoeding te geven, of zamen eene andere woning voor den kosters te bouwen? — De laatste is wel gebouwd, maar alleen uit de kas der burgerlijke gemeente, en zonder dat de roomsche gemeente zelfs de geringste vergoeding voor de kosters-woning heeft gegeven, blijkens de acte van taxatie, welke in het archief berustende is. Het, hoe het zij, dit is ontegenspre- kelijk: het huis, in 1806 uit de burgerlijke kas ge- bouwd, is kostershuis, omdat het gegeven is in de plaats van een ander, dat vorig kostershuis was. Het kan niet onder de overgave is begrepen geweest.

Ik benoemde ook met de vraag: »Hoe kan men nu de schoolmeesters »woning kostershuis noemen? Maar allenbeldand rijkt is toch ten overvloede te vermelden, dat de hervormde gemeente het besluit van schout en buur- meesters, tot bouw van het tegenwoordige kosters- huis, in originali en eigenhandig geteekend, in het kerkelijk archief berustende heeft. Daarin wordt het huis uitdrukkelijk eene nieuwe kosterswoning genoemd. Dit stuk is van den 23ten November 1805, en is zelve door de heer burgemeester eigen- handig geteekend ook door c. STERNBRUGGEN, den zelfden, die, zoo ik mij niet vergis, thans nog als assessor fungeert. Het is tevens door de heer burgemeester en de schoolmeesters-woning niet met alle recht kostershuis noemen?

Ziedaar dan mijn tegenberigt; ik sta u ter ver- acht op de veelvuldige uitvallen, die in het stuk, ge- teekend, te vinden zijn. Alleen al den schrijver driemaal van mijne kleine gemeente heb- gewagen, als ik hem hoor vragen: »Is er geene man »in Nederland?» dan word ik nog geëerd door mijn ambtsbroeders, HH. kerkvoogden en kerke-voogden in de hervormde provincie, vooral in Holland, toe- roepen: Waakt! Voor het tegenwoordige dankt zij mi- schien niet ernstig genoeg aan de verpligte vereeniging van kerkelijke en onderwijzers-posten; maar ik zeg u, dat de roomschen zullen de roomschen enige zielen met- tellen, of gij hebt hetzelfde te zeggen. Het is mijne gemeente en mij wedervaart. Met vrijmoedig- heid roep ik u toe: Waakt! want eene onderwijzer van 14 jaren geeft predikanten in Noord-Brabant en in Maas en Waal daartoe, helaas! het volste recht.

S. W. VAN HILLE,

Predikant van Maas-Bommel en Alphen

Bartholijzen.

Dinsdag, 27 april, 1846.

Tarwe ging heden tot vorige prijzen goed van de hand. Hooglandsche was bij eenige kwaliteit niet te koop; de klein partijjes, welke ter markt waren, stonden f 11.25 à f 11.75 verkocht; gewone Cleefsche en Inlandsche Tarwe, f 8.75 à f 9.65. — Rogge bij nieuwen aanvoer traag afgegaan f 7.75 à f 8.80. — Gerst werd f 5.50 gehouden, zonder omgang. — Boekweit in één doen: f 2.50 à f 3.25, terwijl Fransche te f 5.50 werd geveld. — Haver in één doen: f 2.50 à f 3.25. — Klaverzaad vond meer begeerte, van f 20 à f 26. — Koolzaad werd à f 11.50 geveld.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 28 April 2 El 8 Fabu 9 Duim: gew. 0 gov. 11

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.